

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:lle

UNIFI on pyytänyt Professoriliiton kannanottoja Dosenttiliiton esityksestä dosenttinimikkeen englanninkieliseksi käännökseksi. Dosenttiliitto esittää OKM:lle, että dosenttinimikkeen englanninkieliseksi käännökseksi vahvistettaisiin ”Associate Professor”. Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt asiasta lausuntoa UNIFIlta.

Professoriliitto on saanut useita yhteydenottoja liittyen Suomen dosenttiliiton 21.10.2019 suositukseen käyttää dosenttinimikkeen englanninkielisenä käännöksenä Associate Professor -nimikettä. Tutkimuseettinen neuvottelukunta, Suomen Akatemia, Unifi ja Arene suosittelevat (Tutkijan ansioluettelomalli, suositus 2020) dosenttinimikkeen englanninkieliseksi käännökseksi Title of Docent.

Professoriliitto toteaa, että Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositus on onnistunut. Dosentti on arvonimi, jonka juuret ovat saksankielisellä kielialueella käytetyssä Privatdozent-arvonimessä, vastaavissa pohjois- ja keskieurooppalaisissa arvonimissä ja viime kädessä latinan sanassa docere. Privatdozent-arvonimeä ei ole ollut tapana kääntää englanniksi lainkaan. Title of Docent kuvaa hyvin, mistä suomalaisessa dosentuurissa on kysymys.

Professoriliitto toteaa, että Associate Professor -nimike on Suomessa vakiintunut käytettäväksi tenure trackin (professorin urapolku) yhteydessä, joten sen käyttäminen muissa yhteyksissä aiheuttaa sekaannusta. Syyskuussa 2021 Suomen yliopistoissa oli professorin urapolulla 520 Associate Professor -nimikkeellä olevaa. Pääosa heistä toimii määräaikaisessa toimessa, osa toimii kuitenkin pysyvässä Associate Professor -tehtävässä. Tenure track -rekrytoinneista on tullut pääsääntöinen tapa rekrytoitua professorin tehtäviin, joten on ensiarvoisen tärkeää, että käytetty (englanninkielinen) nimikkeistö on selkeä ja yksiselitteinen. Etenkin, kun suomen- ja ruotsinkielisestä professorin urapolun nimikkeistöstä ei ole päästy yhdenmukaisiin käytänteisiin. Professorin urapolut yliopistoissa.

OKM pyytää lausuntopyynnössään näkemyksiä myös siitä, kuka päättää dosenttien englanninkielisestä nimikkeestä jatkossa. Yliopistolain mukaan yliopistot myöntävät dosenttien arvot. Viime kädessä yliopistot päättävät autonomiansa puitteissa, miten niiden myöntämät arvot käännetään. Professoriliiton näkemys on se, että yliopistot ovat sitoutuneet noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suosituksia. Käyttämällä nimikkeitä vastoin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suosituksia henkilö saattaa jopa syyllistyä tutkimusansoidensa paisuttamiseen.

Professoreiden kelpoisuudesta ja nimitymisestä on säädetty yliopistolaisissa. Professorit ovat ainoa henkilöstöryhmä, joka on erikseen mainittu yliopistolaisissa. Myös tutkimuslaitoksiin perustetuista tutkimusprofessoreiden viroista on lainsää-

däntöä. Professori-nimike on erittäin haluttu, ja näyttää siltä, että professori-nimikettä tai sen johdannaisia haluttaisiin käyttää henkilöillä, jotka eivät ole lainsäädännössä tarkoitettuja professoreja. Esimerkiksi Saksassa asiaton professorin tai tohtorin arvonimen käyttö on rangaistavaa. Edellä mainitusta syystä Professoriliitto pitää tarpeellisena, että professori-nimike suojataan Norjan mallin mukaisesti.

Professoriliiton näkemyksen mukaan dosenttinimikkeestä ei voida käyttää englanninkielistä käännöstä Associate Professor. Liiton näkemyksen mukaan tarkoituksenmukainen käännös on Title of Docent.

Helsingissä 16.1.2023

Jukka Heikkilä
puheenjohtaja

Tarja Niemelä
toiminnanjohtaja

